

Artikelsgewijze toelichting Percentageregeling kunst in de openbare ruimte Texel 2021

Als basis voor deze regeling is de modelverordening percentageregeling beeldende kunst van de VNG gebruikt.

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Onderdeel b. Bouwkosten

Het bedrag dat beschikbaar komt voor kunstwerken wordt berekend over de totale bouwkosten. Om discussies te voorkomen is het van belang dat er een zo eenduidig mogelijke definitie wordt gegeven van het begrip 'bouwkosten'. Daarom is aangesloten bij begrippen die gangbaar zijn in de bouwwereld en/of die de gemeente Texel al hanteert in de lokale regelgeving. Hetzelfde geldt voor onderdeel c, Aanlegkosten.

Onderdeel d. Bouwwerk

De Woningwet kent helaas geen definitie van bouwwerk. Daarom is hier aangesloten met de definitie van de modelverordening van de VNG. Deze definitie is algemeen aanvaard en hierover bestaat veel jurisprudentie.

Onderdeel f. Gebouw

Deze definitie komt uit de Woningwet.

Onderdeel k. Werk

Bij het begrip werk valt te denken aan infrastructurele werken zoals een weg, parkeerplaats, voetpad, fietspad, plein, trottoir, maar ook aan een speelplaats, vijver, park of groenvoorziening.

Artikel 2 Toepassingsbereik

Artikel 2 van de regeling geeft aan in welke gevallen de regeling van toepassing is. De regeling is van toepassing op nieuwbouw, verbouw en renovatie van bouwwerken en gebouwen en op de aanleg van werken waarvan de gemeente eigenaar is. Anders dan de modelverordening van de VNG, is de regeling niet van toepassing op de heraanleg en renovatie van werken. Dit omdat het niet wenselijk wordt geacht een bedrag aan kunst te moeten besteden voor bijvoorbeeld het vervangen van een asfaltlaag of riolering. In lid 2 en 3 zijn minimumbedragen opgenomen, om te voorkomen dat bij elke verbouwing of elke hoop zand een kunstwerk gerealiseerd moet worden. Omdat kosten van infrastructurele werken relatief gezien hoog zijn, is voor de aanleg van werken een apart minimumbedrag opgenomen.

Artikel 3 Bedrag voor kunstwerken

Er is, net als in de modelverordening van de VNG, gekozen om met een glijdende schaal te werken. Door in artikel 3 tweede lid een staffel op te nemen, is er voor de 'kleinere' projecten een wat ruimer budget beschikbaar en is er voor de 'kanjerprojecten' een wat kleiner budget beschikbaar.

Artikel 4 Storting in de reserve

De middelen, die via deze regeling beschikbaar komen, worden direct na vaststelling ervan in de reserve gestort.

Artikel 5 Procedure kunstopdrachten en deskundigenadvies

Het verstrekken van de kunstopdracht is een privaatrechtelijke rechtshandeling waartoe het college bevoegd is. De toepasselijke aanbestedingsregels omvatten de aanbestedingswet 2012 (inclusief uitvoeringsregels, zoals de Gids Proportionaliteit), maar ook het gemeentelijk inkoopbeleid. Aan alle van deze genoemde regels zal het verstrekken van de opdracht moeten voldoen. Op het gemeentelijk inkoopbeleid kan het college in voorkomende gevallen een uitzondering maken. Op de regels in de aanbestedingswet nagenoeg niet. Drempelbedrag voor Europese aanbesteding is op dit moment € 214.000. Om aan dit bedrag voor een kunstwerk volgens deze percentageregeling te komen, zou een project met een totale bouwsom van meer dan 21 miljoen aan de orde moeten zijn. Een project (in eigendom van de gemeente) op Texel van dergelijke omvang zal niet snel voorkomen. Voor alle opdrachten gelden echter de regels van de aanbestedingswet, waaronder de beginselen van gelijke behandeling, transparantie en proportionaliteit, alsook de motiveringsverplichting voor de keuze van het inkoopproces en de uitverkoren aanbieder. Tenslotte spelen bij de keuze van een kunstenaar/kunstwerk verschillende aspecten een rol. Het kunstwerk moet bijvoorbeeld passen bij de karakteristieken van de omgeving, zodat de omvang, materiaalkeuze en kleur belangrijk zijn. Binnen de gemeente Texel is een adviescommissie cultuurbeleid aangesteld, bestaande uit onafhankelijke deskundigen op het gebied van kunst en cultuur, die het college gevraagd en ongevraagd adviseren over de inzet van kunst en cultuur in de gemeente Texel. Zo ook ten aanzien van de opdrachtverstrekking op grond van deze regeling.

In lid 11 is aangegeven dat er zoveel mogelijk aansluiting wordt gezocht bij het bedrag, zoals dat aan de reserve is toegevoegd (zoals dat onder artikel 3 berekend is). Dit is een richtlijn.

Het verstrekken van een opdracht tot een schetsontwerp is ook een privaatrechtelijke rechtshandeling en kost geld. Volgens de richtlijnen van platform beroepskunstenaars kan worden aangehouden dat een zeer eenvoudig

schetsontwerp ongeveer een dag werk is. Het minimale bedrag volgens deze regeling voor een kunstwerk is € 5.000. Een vergoeding voor een schetsontwerp van 5% begint daarom bij € 250. Volgens hetzelfde platform worden voor complexere schetsontwerpen bedragen vergoed tussen € 1.500 en € 2.500. De vergoeding is daarom gemaximeerd op € 2.500 per geval. Tot slot in dit artikel, lid 17. Het gaat om besteding van overheidsmiddelen. Het kan daarom wenselijk zijn om belanghebbende(n) te betrekken bij het kunstwerk dat gerealiseerd gaat worden.

Artikel 6 Onderhoud

In de praktijk blijkt vaak dat wanneer een kunstwerk in de openbare ruimte wordt geplaatst, regulier onderhoud in eerste instantie over het hoofd wordt gezien. Vaak, wanneer een kunstwerk een aantal jaren 'staat' en (verwerings-)aanslag en/of (kleine) beschadigingen zichtbaar worden, komt pas het onderhoud of zelfs herstel ter sprake. En dan klopt men vaak bij de gemeente aan, omdat men niet meer weet wie de eigenaar is en/of de eigenaar hier niet op gerekend heeft en er geen geld voor beschikbaar heeft.

Het komt ook voor dat een kunstwerk een schenking is en men zich niet realiseert dat het cadeau financiële consequenties heeft, met name als het de bedoeling is om het voor een langere periode in goede staat te behouden.

In geval dat een kunstwerk in de openbare ruimte op een andere wijze is geïnitieerd en gefinancierd (en ook eigendom is van een andere partij), dan wil de gemeente graag bij de vergunningverlening de initiatiefnemers wijzen op de kwestie van het onderhoud en bewustwording creëren. De gemeente heeft een contract met een onderhoudsbedrijf dat gespecialiseerd is in kunst, voor jaarlijks onderhoud aan de kunstwerken in de openbare ruimte die in eigendom zijn van de gemeente. Er bestaat een mogelijkheid voor derden om - tegen betaling - het reguliere onderhoud van het kunstwerk in de openbare ruimte via het contract van de gemeente mee te laten lopen. Uiteraard staat het de eigenaar vrij het onderhoud op eigen wijze te organiseren. Een en ander in overleg met de kunstenaar wellicht. Door dit artikel over onderhoud op te nemen in deze regeling, zet de gemeente het goede voorbeeld, geeft het duidelijkheid en kan de gemeente hier gemakkelijk naar verwijzen.

Artikel 7 Verwijderen of verplaatsen

Dit artikel is opgenomen om de bevoegdheden en rechten van zowel de gemeente als de kunstenaar helder te maken en te bewaken. Ondanks dat een kunstwerk, dat wordt gerealiseerd onder deze regeling, eigendom wordt van de gemeente, is het kunstwerk te beschouwen als een auteursrechtelijk beschermd werk in de zin van de Auteurswet. Verwijdering of verplaatsing van een kunstwerk kan betekenen dat het misvorming, verminking of andere aantasting van het kunstwerk tot gevolg heeft. Het college dient in ieder geval (uiterlijk twee maanden voorafgaande aan de verplaatsing of verwijdering) contact op te nemen met de kunstenaar of diens erfgenamen om de gelegenheid te bieden aanspraak te maken op het recht op verzet tegen aantasting van het kunstwerk.

Artikel 8 Onvoorziene gevallen

Dit artikel kan worden gezien als een hardheidsclausule.

Artikel 9 Slotbepalingen

Artikel 142 van de Gemeentewet bepaalt dat alle verordeningen in werking treden op de achtste dag na bekendmaking, tenzij een ander tijdstip daarvoor is aangewezen. Er is geen aanleiding of reden dat de regeling sneller in werking zou moeten treden, dus wordt gemakshalve de standaard acht dagen aangehouden.